

Marijan F. Kranjc

Slovenske junakinje (heroine)

Za svojo rubrike **Naši fantje in dekleta**, v kateri opisujem manj znane junake naše vojaške zgodovine, sem začel iskati tudi junakinje. Na Googlu nastopijo muke, ker se pod »junakinje« ponujajo samo športne junakinje, od Petre Majdič do Tine Maze in drugih.

Posegel sem v zgodovino, pa nič!

Iz literarne zgodovine sem izbežal številne naslove, kakor sledi: *Marjetica, Dora, Menče, Petrinka, Naša dekleta, Sestri, Svetinova Metka, Gorjančeva Marjanica, Rakeževa Liza, Cvetkova Cilka, Gostačeva hči, Bajtarjeva hči, Mrtvaška nevesta, Nevesta s Korinja, Dekla Ančka, Pisana mati, Mlada Breda Hči mestnega sodnika, Hči grofa Blagaja, Komisarjeva hči, Čarovnica s Karneka, Zadnja čarovnica, Zadnja na grmadi, Sabinka, slovenska junakinja, Junakinja zvestobe, Gospa s Pristave, Žena s Poljan, Sužnja iz Kordove, Miklova Zala, Ljubezen Končanove Klare, Črna žena, Dedinja treh gradov, Dedinja grajskih zakladov, Uskoška nevesta, Uskoška princesa, Nevesta roparskega poglavarja* itd.

No, nobena mi pravzaprav ne odgovarja, razen morda Sabinka izpod peresa Podmiljščaka ... Iz pretekle narodnoosvobodilne vojne sem dokončno našel prave junakinje iz vojnih časov. Za vse sem vedel, ker sem tudi »delal« njihov seznam. Pa vse so več ali manj opisane in so javnosti poznane. Zato jih naj samo naštejemo:

- BELIČ Malči, 1908, Ljubljana, 1943 je bila ubita v italijanskem zaporu v Ljubljani,
- ČEČ Tončka, 1898, Klek pri Trbovljah, uslužbenka, 1943 je umrla v nemškem taborišču Auschwitz,
- DRAGAR Rezka, 1913, Krašnja pri Moravčah (Ljubljana), tekstilka, 1941 Nemci so jo ustrelili kot talko na Lancovem pri Radovljici,
- DRUŽINA Andreana, 1920, Trst, šivilja, partizanka, majorka, načelnica korpusnega obveščevalnega oddelka, o njej sem pisal v knjigi Legendarni slovenski obveščevalci,
- JANČAR Lizika, 1919, Maribor, uslužbenka, 1943 Nemci so jo ustrelili po zajetju na Belu pri Dobrovi,
- JANEŽIČ Vida, 1914, Podbrdo pri Tolminu, dipl. filozof, 1944 policija jo je obesila v ljubljanskem zaporu,
- KERIN Milka, 1923, Veliki Podlog pri Krškem, študentka, 1944 je padla v boju za Ljubno,
- KLAVORA Slavka, 1921, Maribor, študentka, 1941 so jo Nemci ustrelili kot talko v Mariboru,

- KUCLAR Antonija, 1890, Lesno pri Vrhniki, gospodinja, 1942 Italijani so jo ustrelili kot talko na Lesnem Brdu pri Vrhniki,
- KUMAR Danila, 1921, Hum pri Kojskem, trgovka, 1944 je bila ujeta na Blegoški cesti, potem do smrti mučena,
- MEDE Pavla, 1919, Strahinj pri Kranju, tekstilna delavka, 1943 je padla v borbi pohorskega bataljona,
- REGANCIN - DOLNIČAR Zora, 1921, Polje, hišnica, ni znano kje je bila ubita, 1944 jo je naplavila Sava,
- SVETINA Mira, 1915, Idrija, učiteljica – članica CK ZKS,
- ŠENTJURC Lidija, 1911, Hrastnik, profesorica – članica CK ZKJ,
- ŠILC Majda, 1923, Kržeti pri Sodražici, trgovka, partizanka, 1944 jo je ubila granata na Težki Vodi,
- ŠKAPIN Mihaela, 1922, V. Polje pri Sežani, delavka, 1943 je padla v borbi z Nemci na Ledinah pod Žirovskim vrhom,
- ŠOBAR Milka, 1922, G. Lazi pri Črnomlju, absolventka, 1943 je padla v borbi z Nemci pri Sv. Križu nad Litijo, sedaj Gabrovka,
- TOMASINI Silvira, 1913, Trst, profesorica, 1942 so jo Nemci ustrelili kot talko v Kosovski Mitrovici,
- TOMŠIČ Vida, 1913, Ljubljana, pravnica – članica CK ZKJ,
- VRHOVNIK Majda, 1922, Ljubljana, študentka medicine, 2. maja 1945 sta jo dva policista odgnala po velikovski cesti neznano kam.

Nadaljeval sem iskanje, tudi v preteklosti.

Potem sem naletel v mariborskem časopisu **Slovenski gospodar** z dne 30. decembra 1915 na kratek zapis **Junakinji**, v katerem se omenjata **Ana Pintar** in **Ivana Brander**, obe medicinski sestri Rdečega križa iz Celovca, ki sta se pridružili domačemu **7. celovškemu pehotnemu polku** in vztrajali v tej enoti vse do konca vojne. Vendar nobenega drugega podatka.

Nato sem na Googlu zagledal dva zapisa pod naslovoma **Srbske Orleanke** in **Odvažne kčeri Srbije**, v obeh pa se tudi omenja Slovenka **Antonija Javornik** alias **Natalija Bjelajac**¹. Pa sem se spomnil svojega zapisa iz knjige **Slovenska vojaška inteligenca**, kjer sem predstavil prvega dezerterja iz avstro-ogrske vojske, poročnika **Martina Javornika**, ki se je srbski vojski **priključil že v času 1. balkanske vojne**, kakor tudi njegove nečakinje in mariborske gimnazijke **Antonije Javornik**, ki se je tudi sama priključila srbski vojski kot dobrovoljka. O njej bom pisal, četudi so jo Srbi

¹ MFK, Slovenska vojaška inteligenca, Grosuplje, 2005, str. 185 in 191, zapis o Antoniji Javornik – Nataliji Bjelajac, rojeni 13. maja 1893 v Mariboru, narednici srbske vojske in Martinu Javorniku, kapetanu 2. razreda srbske vojske.

Mag. Milisav Sekulić, generalmajor, Slovenski dobrovoljci v srbskih osvobodilnih vojnah 1912–1918, Vojaška zgodovina, Ljubljana, 11/2007, omenjena oba.

še nedavnega leta 2007, po seriji člankov Novice Pešića v Večernih novosti, prištevale kot svojo, srbsko Orleanko in narodno junakinjo.

Francoski književnik in novinar Henri Barbe je v članku »Srbske Orleanke« zapisal tudi naslednje: »Kakšno junaško srce je bilo v teh nežnih ženskih prsah, so pokazale srbske »Orleanke«: Milunka Savić, Sofija Jovanović, Jelena Šaulić, **Natalija Bjelajac**, Marica Savić, Milosava Perunović, Lenka Rabasović, Dragica Purić, Ljubica Kujundžić, Ljubica Čakarević, Mara Kučkova, Jelena Lozanić ...«

Zato zapis, ki sledi ...

Dvanajst ran – dvanajst odlikovanj

Antonija Javornik, mariborčanka – srbska junakinja Natalija Bjelajac

Antonija Javornik – Natalija Bjelajac
narednica srbske vojske 1912–1918

Vse se je začelo zapletati ko je Martin Javornik, poročnik avstro-ogrške vojske na službi v Bosni in Hercegovini, zbežal leta 1912 v Kragujevac, Srbijo, kot prvi častnik te vojske in se pridružil srbski vojski, ki se je v 1. balkanski vojni ogorčeno borila proti turški vojski.

Ko je policija v Mariboru začela poizvedovati pri širši Javornikovi rodbini, ali se kaj oglašajo poročnik Martin, sicer ponos rodbine, domači najprej niso vedeli, kaj se je zgodilo in šele policija jim je povedala, da je izdajalec domovine in vojske, ker je zbežal k sovražnim Srbom. Temu pa ni verjela nečakinja in maturantka mariborske gimnazije Antonija, zato se je odločila, da bo obiskala svojega strica Martina, katerega je imela izredno rada.

Čeprav je v Srbiji divjala vojna vihra, je Antonija imela srečo in je strica kaj kmalu našla. Stric Martin, zdaj kapetan srbske vojske, jo je 10. aprila 1912 povedel na železniško postajo v Kragujevcu, srcu Šumadije, kjer so

Srbi pripravili dobrodošlico prvim dobrovoljcem iz prijateljskih držav in mest, iz Zagreba, Prage, Dunaja, Sarajeva, Graca, Splita, Ljubljane, Skopja, Maribora, Kumanova, Prijepolja, Prizrena, Pljevlja ... Spomnila se je, kako je bil stric Martin besen, ko je moral z avstro-ogrsko vojsko v Bosno in Hercegovino, ki so jo nasilno anektirali. Potem ji je v Maribor prinesel zbirko pesmi srbskih junakov, pisano v čirilici. Hitro se je naučila. Stric je pošiljal tudi druge knjige ... Medtem so ga srbski prijatelji v Bosni nagovorili, da se lahko pridruži srbski vojski, seveda, če to želi. Stric Martin je seveda to želel, saj se ni mogel sprijazniti z mislijo, da se bi moral boriti proti svojim, slovanskim bratom. S čolnom so ga prepeljali preko Drine, pa je potem prek Šabca in Beograda prispel v Kragujevac, v 11. pešpolk »Karađorđe«, kjer so ga sprejeli kot brata. Priznali so mu čin poročnika, kmalu nato pa tudi povišali v kapetana.

Stric Martin prek Drine, nečakinja Antonija prek Save

Kmalu zatem je v Maribor prišlo pismo iz Srbije, v katerem je stric Martin sporočil kje se nahaja in zakaj je zbežal v Srbijo, da je zdaj svoboden in srečen. To je na Antonijo tako vplivalo, da je nekega dne zbežala od doma in se znašla v Zemunu. Seveda jo je policija vrnila v Maribor. Doma so bili ogorčeni. No, po maturi je še enkrat zbežala in ponovila se je ista zgodba. Ko je njen oče uvidel, da je ne bodo mogli odvrniti od njene želje, ji je pomagal, da je prišla legalno v Zemun k njegovemu znancu po imenu Franjo, ki je potem Antonijo prepeljal preko Save v Beograd, seveda ilegalno.

Srbski graničarji so jo lepo sprejeli in ko je povedala, da želi v Kragujevac, k stricu Martinu, kapetanu srbske vojske, so ji naslednji dan nudili pomoč. Marca 1912 jo je stric Martin radostno pričakal v Kragujevcu. Ker je bil stric Martin samski, je Antonija takoj prevzela vso skrb okrog strica. Postala je kuharica, perica, gospodinja.

Natalija Bjelajac, bolničarka

Ko se je približal mesec oktober 1912, je tudi stric Martin večkrat ostal po ves dan v vojašnici. Povedal je Antoniji, da bo srbska vojska kmalu šla nad Turke, drugo leto pa nad Avstrijce in Madžare, da osvobodijo Hrvate in Slovence ... Antonija pa ni hotela ostati sama. Tudi stric Martin je bil tiho. Ko je videla, da bo stric Martin kmalu odšel s polkom proti Bolgarom, se je napotila v vojašnico in nekako uspela priti do poveljnika polka, polkovnika Božidarja Terzića. Bila je vsa prestrašena, naposled pa se je le zbrala in odločno raportirala:

»Gospod polkovnik, Slovenka Antonija Javornik prosi, da je sprejmete v vojsko kot dobrovoljko in mi odredite vojni razpored. Želim se boriti za svobodo zaslužjenih bratov. Želim v vojno!«

Prisotni so samo gledali odločno mladenko iz Slovenije in čakali kaj bo rekel poveljnik. Polkovnik Terzić pa jo je zvedavo vprašal:

»Kaj vam je gospod kapetan Javornik?« Antonijo mu je odgovorila, da je to njen stric, da ga zelo spoštuje in ceni, da joj je pošiljal srbske pesmi in knjige, da je dvakrat prispela do Zemuna in bila vrnjena v Mariboru, nazadnje pa ji je celo oče pomagal, da je jo je njegov prijatelj iz Zemuna prikrito prepeljal s čelom preko Save v Beograd.

Polkovnik Terzić je videl, da Antonije ne bo mogel zavrni, vendar ji je očetovski rekel, da puške ne bo dobila, lahko pa ostane kot bolničarka v polkovni bolnišnici. Seveda je pristala in se takoj vključila v bolničarski tečaj. Zamenjala je tudi ime in priimek in postala Natalija Bjelajac. To je storila zaradi domačih, da bi jim prihranila težave, če bi se slučajno zvedelo kje se nahaja in pod katero zastavo se bori!

Strica Martina, poveljnika čete v istem polku, ni sploh videla in ni vedela, če je zadovoljen z njeno odločitvijo. Vzdržala je vse napore in težave vojaškega življenja. Navadila se je tudi na ranjene in mrtve vojake, njihove krike in zahvalne besede. No, najbolj sta je po osvojitvi Kosova pretresla dva dogodka. Prvi je ta, da so vsi vojaki popadali na zemljo, jo poljubljali in jokali od sreče, da so to zemljo osvobodili po 500. letih, in drugi, tukaj na Kosovu so srbski vojaki streljali na Turke stoje, češ zdaj lahko tudi poginejo, samo da je Kosovo svobodno! Sodelovala je tudi pri zavzemanju Skadra.

Kmalu zatem je sledila Druga balkanska vojna.

V bolniški čete ji je bil poveljnik narednik Milutin Stanišić, sicer študent medicine. Duša od človeka, dobričina. Ko je videl, da je Natalija nekako zagrenjena, mu je povedala svoje želje, da bi rada v bojno enoto, vendar ne ve, kako bi to izvedla. Milutin ji je predlagal, da se mora najprej naučiti, kako se strelja in kako postopa pameten vojak, da ne pogine! Poslušala je njegove nasvete glede taktike bojevanja in borbenih veščin.

Antonija si je pridobila spoštovanje svojih bojnih tovarišev, posebno ranjencev. Vsi so je klicali »Slovenka«, kar ji je bilo po godu, pa tudi stric Martin je bil zelo ponosen nanjo. Potem se je odločila, da bo še enkrat šla na raport k polkovniku Terziću. Ker je niso pustili k poveljniku, je začela glasno jokati. To je slišal tudi polkovnik Terzić in stopil iz svoje pisarne. Vsa objokana je Natalija je drugič, zdaj bolj odločno raportirala polkovniku Terziću:

»Gospod polkovnik, dobrovoljka – bolničarka Natalija Bjelajac zahteva, da je uvrstite v bojno enoto. Hočem na fronto!« Nekdo jo je izrinil na dvorišču, kjer je še dolgo jokala. Potem se ji je približal neki major in ji rekel, naj se javi kapetanu Javorniku!

Vsa srečna in vesela je odvihrala k stricu Martinu, ki jo je že čakal, saj mu je poveljnik polka naročil, naj jo sprejme med borce. Tudi stric Martin je bil vesel novega borca. Zadovoljno je objel svojo pogumno nečakinjo!

Natalija Bjelajac, vojakinja

Iznad Drenika, na koti 550, je Natalija doživela svoj prvi bojni krst. Bila je v prvem bataljonu, stric Martin pa v drugem, vendar oba v prvi bojni vrsti. Doživela je pravo klavnico, vendar je pripomogla, da so njeni soborci zajeli bolgarsko topniško baterijo.

Tako si je zaslužila prvo zlato – Obilićevo medaljo za pogum. Na njeno vojaško suknjo jo je pripel polkovnik Terzić, ki je verjetno tiho v sebi govoril: »Glej, no, prosim te, kako se to slovensko dekle pogumno bori za srbsko zemljo in slovenstvo ...«

Tako sta skupaj s stricem Martinom preživela Prvo in tudi Drugo balkansko vojno².

Obilićeva zlata medalja

Po končani vojni je nekaj časa delala kot bolničarka po vojaških bolnišnicah, vendar vedno ob stricu Martinu, ki je že postal kapetan 2. razreda in poveljnik čete. Tudi ob začetku 1. svetovne vojne. No, sredi slavne cerske bitke in srbske zmage, je ob splošnem veselju vojakov, Antonija doletela strašna vest: stric Martin je v boju omahnil! Njegovo ime je zabeleženo na plošči skupne grobnice srbskih vojakov na Ceru.

Naenkrat je Antonija ostala sam. Vendar je pogumno kljubovala vsem naporom in težavam. Po zgledu svojega strica Martina, je bila še bolj neizprosna v vseh spopadih. Ko je v enem od bojov zagledala, kako je

² **1. balkanska vojna** (8. oktober 1912 – 30. maj 1913) je vojna Srbije, Črne gore, Bolgarije in Grčije proti Turčiji za osvoboditev izpod turškega jarma. Londonski mir je omogočil nastanek novih držav, edino je Makedonija ostala razdeljena. Srbska vojska je vodila bitke za Kumanovo in Bitolj.

2. balkanska vojna (29. junij – 10. avgusta 1913) se je začela z napadom Bolgarije na Srbijo, zatem pa so se Srbiji pridružile Črna gora, Grčija, Romunija in celo Turčija. V uvodni, Bregalniški bitki, so Srbi porazili Bolgare. Mir je sklenjen v Bukarešti. Prva je osvobodilna, druga pa osvajalna vojna. Obe sta terjali ogromne ljudske in materialne izgube. Bili sta tudi uvod v 1. svetovni vojno, ker se je Srbija preveč okrepila, kar je preprečevala germanske načrte – Drang nach Osten!

mitraljezcu Luki, ki je uspešno zadrževal sovražnikove juriše, omahnil njegov pomočnik, se je pogumno in hitro priplazila do Luke in zavzela mesto njegovega pomočnika. Tako sta uspela dokončno zavrniti sovražnikov napad, potem pa so ga pregnali prek Drine. Naslednje jutru je poveljnik polka pripel na Natalijino vojaško suknjo še drugo zlato Obilićevo medaljo za pogum! Tudi Luka si jo je zaslužil.

V tej spopadih je Natalija doživela dve hudi travmi. Vedela je, da je v avstro-ogrski vojski precej Slovencev, Hrvatov in Srbov (Ličanov) in zdaj je morala streljati na njih. Nazadnje se je pred njihovo divizijo pojavil češki polk, vendar se njihovi vojaki niso hoteli boriti niti predati, saj so za njimi bili avstrijski mitraljezci. Stopali so proti srbskim položajem brez streljanja in peli »Hej Sloveni!« Smrt je bila neizogibna. Tako je padel celoten češki polk!

Stoično je prenašala vso tragiko, ki je doletela srbsko vojsko: umik na jug, kalvarijo pohoda skozi albanske soteske in planine, umiranje soborcev in prijateljev na otoku Krfu in nazadnje – odhod na solunsko fronto.

Po prihodu na solunsko fronto je bila povišana v čin desetnika (kaplarja), kar je pomenilo, da je poveljevala skupini vojakov, desetini. Jeseni 1916 je Natalija sodelovala v srditi bitki za osvajanja planine Kajmakčalan, pa potem v bojih na Črni reki. To se je zgodilo takole:

V samem preboju solunske fronte je še bolj pogumno jurišala na čelu svoje desetine. Njena Šumadijska divizija se je borila na Moglenu. Natalija se je na Črni reki borila kot prava levinja vse dokler ni omahnila nemočna zaradi rane na nogi. Soborci so jo odnesli do previjališča, kjer so ji bolničarji in zdravniki nudili prvo pomoč. V bolnišnici je ostala le deset dni. Ko se je vrnila v enoto, je njen polk še vedno bil na istih položajih. Že drugo noč se je izkradla iz enote in se priplazila bolgarskim položajem. Trideset bolgarskih vojakov lahko preseneti. Imela je dve možnosti: vreči hitro tri ročne bombe in izstreliti nekaj strelcev, ali pa ... Odločila se je za drugo možnost: polglasno je ukazala naj odvržejo puške in dvignejo roke! Uspelo je! Vsi so dvignili roke ... Natalija jih je, seveda osramočene, ker jih je zajela ženska, privedla pred poveljnika bataljona!

Ko je po osvoboditvi Bitolja poveljnik divizije vprašal vojake 11. pešpolka kdo si zasluži najvišje vojaško odlikovanje, so vsi glasno zaklicali samo eno ime: Natalija! Tako je Natalija Bjelajac prejela za vojaka najvišje vojaško odlikovanje – Karađorđevo zvezdo z meči³!

Potem je bila ranjena v grudi in se ni več vrnila v svojo enoto. Z napredovanjem srbske in zavezniške vojske je dospela v niško vojaško

³ Od Slovencev so ga prejeli: generala Rudolf Maister in Leon Rupnik ter posmrtno nadporočnik Franjo Malgaj

bolnišnico, kjer so ji pozdravili rane. Le nekaj svinca je ostalo v nogi kot spominek na vse vojne tegobe in uspehe.

Z napol zaceljenimi ranami se je vrnila v svojo enoto, seveda, s činom narednika! Zmage se je sicer veselila, vendar je bila vseeno žalostna. Brez strica Martina se je odpravila v Maribor, da po devetih letih ponosno pozdravi svoje starše in sorodnike. Komaj so je prepoznali, vendar so bili veseli, da se je vrnila živa med domače.

Poleg že omenjenih treh odlikovanj za pogum, ki jih je prejela na samem bojišču, je prejela tudi Albansko spomenico, medaljo za vojaške vrline in medaljo za usluge kraljevskemu domu.

Nana, vojaški invalid in nosilec 12 vojaških odlikovanj

Vseeno pa se je Antonija počutila nekako tuje. Ni našla svojih prijateljic in sošolcev – vsi so se nekam porazgubili. Nazadnje se je odločila, da se vrne v Srbijo, za katero se je tudi borila in ji darovala svojo kri. Nastanila se je na obrobju Beograda, v Malem Mokrem Lugu, kjer ji je oblast kot vojaškemu invalidu preskrbela službo. Ni hotela vzeti zemljo in si zgraditi hišo. Živela je skromno. Ostala je tudi samska, pa čeprav si je še tako želela otrok!

Svoje vojaške dogodivščine je zaupala novinarju in pisatelju Antoniju Đuriću, pa so tako o njej pisali domači (srbski) in tuji časopisi. Glas o njenem pogumu in vojaških se je širil ...

		
<p>Vojaška Karađorđeva zvezda z meči</p>	<p>Red Belega orla 5. stopnje</p>	<p>Viteški red Legije časti 5. stopnje</p>

Kmalu po končani vojni je morala večkrat v Beograd! Prejela je še šest visokih domačih in tujih vojaških odlikovanj, med drugim tudi red Belega

orla⁴, ruski red Svetega Jurija 3. stopnje in francoski viteški red Legijo časti 5. stopnje, najvišje francosko državno odlikovanje!

No, po nemški okupaciji je postala sumljiva tudi Gestapu, pa je skoraj 9 mesecev preživela v banjiškem koncentracijskem taborišču smrti. Preživela je tudi to. Po osvoboditvi je živela skromno od svoje vojaške pokojnine.

Skoraj pozabljena je umrla 16. avgusta 1974, v svojem 81 letu. Sovaščani so ji pravili »Nana«. Pokopana je v Malem Mokrem Lugu, na skromen spomeniku pa je pisalo: Natalija Bjelajac, narednik srbske vojske. Vendar njenega groba ni več mogoče najti. Matična domovina je pozabila na njo, na njen grob, ki bi ga bila dolžna vzdrževati. Zapisana je v ES.

Njena zgodba pa se tudi razlikuje od tistega, kar je opisano v ES in prepisano v SW⁵, brez navedbe vira. Ker dobrovoljci v nobeni vojski na svetu nimajo tudi kadrovske dosjeje, to pač moramo verjeti samo tistemu, kar je Antonija – Natalija - Nana zaupala znanemu srbskemu pisatelju Antoniju Đuriću, seveda z navedbo vira⁶.

⁴ Od Slovencev so ga prejeli: generala Rudolf Maister in Leon Rupnik ter nadporočnik Benedikt Zeilhofer.

⁵ Antonija Javornik ni pokopana v Beogradu, temveč v Malem Mokrem Lugu, stric Martin, kapetan – dobroveljec v 1. balkanski vojni nikakor ni bil bataljonski poveljnik, ko je avgusta 1914 padel v cerski bitki je kot kapetan 2. razreda bil poveljnik čete, ime in priimek ni spremenila zaradi tega, da bi odvrnila pozornost avstrijskih oblasti, temveč, da bi v slučaju, da je ujamejo zagotovila varnost družine v Mariboru, sodelovala je tudi v 2. balkanski vojni, prejela je red Karađorđeve zvezde z meči, nikdar pa ni živela v Bosni.

⁶ Antonije DJURIC, **ZENE – SOLUNCI GOVORE**, 1987, Beograd Književne novine, str. 12–31